

LBRIS

We know
books

Han Kang

DISECȚIE

Prefață, traducere din limba coreeană și note
de Iolanda Prodan

EDITURA
ART

<i>Disecția unui masacru</i> , prefață de Iolanda Prodan	5
<i>Nota traducătorului</i>	15
Capitolul 1: Sufletul, un pui de pasăre	17
Capitolul 2: Răsufare de smoală	73
Capitolul 3: Șapte palme peste obraz	97
Capitolul 4: Fier și sânge	152
Capitolul 5: Ochiul nopții	195
Capitolul 6: Acolo unde florile își desfac petalele	250
Epilogul: Lumină sub zăpadă.....	272

CAPITOLUL 1

SUFLETUL, UN PUI DE PASĂRE

„O să plouă...” murmuri cu glas stins. *Și ce-o să ne facem dacă o să toarne cu găleata?*

Cu ochii pe jumătate deschiși privești îndelung arborii de ginkgo biloba din fața Prefecturii, de parcă, în orice moment, rafalele de vânt ar prinde forme reale printre ramurile tremurânde, iar picăturile de ploaie, suspendate în fâșii de aer, ar gravita toate, pentru ca mai apoi să fie împroșcate în văzduh, plutind și strălucind ca niște nestemate transparente. Deschizi larg ochii, dar silueta copacilor e mai încețoșată decât atunci când te uitai la ei cu ochii abia deschiși. Oare într-o zi vei avea și tu nevoie de ochelari? În mintea ta, imaginea feței bosumflate a fratelui tău mijlociu – ce poartă o pereche de ochelari cu rame pătrătoase de culoare castanie – dispare brusc, acoperită de strigătele și aplauzele ce se aud dinspre fântâna arteziană.

Cândva, fratele tău ți-a spus că vara ochelarii îi alunecă deseori de pe nas, iar pe timpul iernii, dacă

intră în casă, lentilele i se aburesc de nu mai poate vedea nimic. Te întrebi în gând dacă ar fi posibil să nu trebuiască să porți ochelari, dacă e posibil ca vederea să nu ți se înrăutățească și mai mult.

Ascultă de vorbă bună și întoarce-te imediat acasă.

Scuturi din cap, încercând să nu mai auzi glasul mânios al fratelui tău. Vocea clară și ascuțită a tinerei femei ce ține în mână un microfon sparge difuzoarele din fața fântânii arteziene. Însă tu, așezat pe scările de la intrarea în sala municipală de sport, nu poți vedea fântâna arteziană. Dacă vrei să vezi slujba de comemorare, chiar și de la distanță, ar trebui să intri prin partea dreaptă a clădirii. Dar tu nu te miști, ci, din locul în care te afli, îți ciulești urechile încercând să auzi ce spune tânăra femeie.

— Oameni buni! Chiar în acest moment sosesc de la Spitalul Crucea Roșie trupurile neînsuflețite ale iubiților noștri concetățeni.

Tânăra femeie începe să cânte imnul național. Urcând spre cer asemenea unui turn masiv, glasurile câtorva mii de demonstrați îl acoperă pe cel al femeii. Cu voce joasă cânti și tu imnul, urmând miile de glasuri ce se înalță cu greu și se prăbușesc intempestiv, ca un pendul.

Azi-dimineață, când l-ai întrebat pe Jin-su, prietenul tău, mai mare decât tine, câte cadavre au fost aduse de la Spitalul Crucea Roșie, el ți-a răspuns,

zgârcit la vorbă, „să tot fie vreo treizeci“. În timp ce în depărtare ecoul refrenului greoi se va înălța și va coborî fără încetare, vreo treizeci de coșciuge vor fi descărcate, unul câte unul, din camion. O să fie așezate lângă alte douăzeci și opt, pe care tu și ceilalți camarazi le-ați înșirat azi-dimineață între sala de sport și fântâna arteziană.

Pentru douăzeci și șase din cei optzeci și trei de morți depuși în sala municipală de sport nu a fost ținută slujba comună de comemorare. Ieri-seară au venit două familii și, după ce au identificat cadavrele, alți doi morți au fost puși în coșciuge, în mare grabă. Așa s-au făcut douăzeci și opt. După ce ai notat într-un carnet numele celor morți și numărul de pe fiecare coșciug, ai adăugat într-o lungă paranteză „slujba comună numărul 3“ – te rugase Jin-su să ții o evidență foarte strictă, ca să nu se repete de două ori o slujbă pentru același mort. Ai fi vrut și tu să te duci la comemorare, dar tot el ți-a spus să rămâi în sala de sport.

— Să fii atent... În timpul slujbei, s-ar putea să vină careva aici, să-și caute vreo rudă.

Toți ceilalți cu care lucreai – fete și băieți mai mari decât tine – plecaseră deja să asiste la slujbă. După ce nopți la rând stătuseră de priveghi în fața coșciugelor, rudele celor morți mergeau acum în urma lor, având o fundă neagră prinsă în dreptul

inimii și călcând cu pași lenți și greoi, de parcă ar fi fost niște sperie-ciori umplute cu nisip sau cârpe. Eun-sook rămăsese ultima și când i-ai spus „E în regulă, mergi degrabă împreună cu ceilalți“, fata a început să râdă, lăsând să i se vadă un dinte strâmb, încălecat peste un altul. Din pricina aceluși dinte, arăta ca o ștrengăriță pusă pe șotii chiar și în situațiile când era nevoită să râdă nervos.

— Bine, atunci mă duc să văd doar începutul și apoi mă întorc numaidecât.

Rămas singur, te așezi pe scările de la intrarea în sala de sport, sprijinindu-ți pe genunchi carnetul cu niște coperti improvizate dintr-o bucată de carton de culoare neagră. Răceala scărilor de ciment se strecoară pe sub pantalonii tăi de trening albastru-deschis. Înfrigurat, ți-ai încrucișat brațele peste piept, doar după ce ți-ai închis până la gât nasturii bluzonului pentru practica militară¹ pe care ți l-ai pus peste geaca de trening.

În timp ce fredonezi imnul național, brusc te oprești la versul „Trandafirul de Sharon și cei trei mii de ri acoperiți de magnifici munți și râuri“².

¹ Uniformă îmbrăcată în anii '80 de liceenii sud-coreeni în timpul orelor obligatorii de practică militară. Uniforma, imprimată cu un model de camuflaj în alb și negru, era alcătuită din bluzon cu mânecă lungă, pantaloni, centură și beretă.

² *Mugunghwa samcheolli hwaryeo gangsan* – primul vers al refrenului din imnul național al Republicii Coreea.

Hwaryeo gangsan îți aduce aminte de ideograma pentru *ryeo*¹ pe care ai învățat-o la ora de caractere chinezești. Acum nu te mai simți în stare să o scrii cum trebuie, căci e compusă din neobișnuit de multe trăsături. Oare ce-o însemna? „Munți și râuri unde florile sunt splendide“? Sau poate „munții și râurile splendide ca niște flori“? În mintea ta, peste imaginea ideogramei se suprapun tulpinile florilor de nalbă din curtea casei părintești care, pe timpul verii, cresc mai înalte decât tine. Sunt tulpini lungi și drepte în vârful cărora se deschid flori albe, mari și rotunde, ca niște discuri decupate din cârpe. Închizi pleoapele, vrând să le schițezi cât mai clar în mintea ta. Apoi, deschizi ușor ochii: unduindu-se în vânt, arborii de ginkgo biloba sunt tot acolo, în fața Prefecturii, iar cerul încă nu a slobozit spre pământ nici măcar o singură picătură de ploaie.

Deși imnul de stat a ajuns la final, nu toate coșciugele au fost aranjate. De undeva, din mijlocul vacarmului produs de mulțimea de protestatari, se

Mugunghwa (*Hibiscus syriacus*) este floarea națională a Republicii Coreea, iar *cei trei mii de ri* este metafora ce desemnează teritoriul național, în care *ri* reprezintă o unitate tradițională de măsurare a lungimii, de cca. 0,393 km.

¹ Ideogramă compusă din nouăsprezece trăsături și care, în funcție de context, poate avea mai multe înțelesuri printre care cele mai cunoscute sunt cele de *frumos*, *elegant*, *magnific*, *strălucitor*.

aude ecoul slab al unor tânguieii. Femeia ce ține microfonul în mână propune mulțimii să cânte împreună cu ea *Arirang*¹ – probabil vrea să mai câștige ceva timp pentru cei ce mânuiesc coșciugele.

Tu, om iubit ce m-ai părăsit,

*Nici zece ri n-ai să mergi și picioarele de durere
îți vor fi suferit.*

— Să păstrăm un moment de tăcere pentru cei care nu mai sunt printre noi, spune femeia după ce plânsetele și tânguieile mulțimii se mai domolesc.

Ești șocat de liniștea apăsătoare ce curmă brusc vuietul mulțimii, un calm pe care-l simți pe cale să explodeze în orice moment. Dar tu, în loc să ții momentul de reculegere, te ridici, îți pui carnetul sub braț și urci scările spre ușa sălii de sport, pe jumătate deschisă. Din buzunarul pantalonilor scoți masca chirurgicală și ți-o potrivești pe față.

Degeaba au aprins lumânări... nu folosesc la nimic.

Intri în sală, îndurând cu greu mirosul pestilențial. Deși e ziuă, din cauza cerului înnorat, sala e aproape cufundată în întuneric. Lângă ușa de la intrare stau înșirate, în ordine, coșciugele celor pentru care deja s-a făcut slujba de pomenire. Sub

¹ Renumită baladă populară coreeană având diferite linii melodice și versuri, în funcție de zona geografică. În anul 2012, a fost înscrisă de UNESCO pe lista patrimoniului cultural intangibil al umanității.

o fereastră largă sunt aliniate treizeci și două de cadavre acoperite cu pânză albă din bumbac; încă nu au fost puse în coșciuge pentru că nimeni din familie n-a venit să le identifice. Tăcute, umbrele de la flăcările lumânărilor așezate în sticle goale se unduiesc pe fața fiecărui mort.

Apropiindu-te de spatele sălii de sport, deslușești siluetele lunguiete a șapte cadavre înghesuite într-un ungher. Din când în când, un colț din pânza albă ce le acoperă fețele înspăimântătoare este ridicat doar pentru cei ce caută vreo adolescentă sau vreun copil.

Din grupul celor șapte, cel mai izolat este cadavrul ajuns în starea cea mai deplorabilă. Prima oară când l-ai văzut, ți-ai putut da seama că era al unei tinere firave, de statură mică și care avea, probabil, între cincisprezece și douăzeci de ani. Acum însă, aflat în plină descompunere, cadavrul ei este atât de tumefiat încât seamănă cu al unui bărbat matur. De fiecare dată când dai la o parte pânza pentru cei ce-și caută fiica sau sora mai mică, rămâi înmărmurit de repeziciunea cu care trupul fetei putrezește. Fruntea, ochiul stâng, obrajii și bărbia, sânul stâng și subțiorile din care ies bucăți de carne – toate poartă urmele împunsăturilor de baionetă, iar prin gaura adâncă din dreapta craniului – provocată de loviturile de bătă – i se vede creierul.

Rănilor deschise au fost primele care au început să se infecteze și să intre în putrefacție, urmate de semnele loviturilor ce acopereau jumătatea de sus a corpului. Degetele de la picioare – la început, fără răni și cu unghii date cu oja transparentă – erau acum înnegrite și umflate ca niște bucăți de ghimbir. Fusta plisată cu buline, care cândva îi ajungea pe la jumătatea gambei, nu-i mai putea acoperi genunchii, acum mult prea umflați.

Pornești spre ușă și înainte să te întorci lângă cadavrul fetei, scoți niște lumânări neîncepte din cutia pusă sub o masă. Încerci să aprinzi fitilul de bumbac al unei lumânări apropiindu-l de flacăra unui ciot de lumânare ce abia mai pâlpâie lângă cadavrul ei. De îndată ce noua flăcără prinde viață, stingi vechea lumânare. Atent să nu te arzi, scoți cu grijă din sticlă lumânarea arsă și în locul ei o pui pe cea nouă.

Te lași pe vine, încă ținând strâns între degete ciotul de lumânare pe care tocmai ai stins-o. Din cauza mirosului de cadavru în putrefacție simți că o să-ți bușească sângele pe nas, dar tu continui să privești hipnotizat flăcăruiă lumânării noi. Mirosul morții arde în vârful translucid al flăcării minuscule ce se unduiește cu mișcări firave. Privirea îți este posedată de vibrația continuă ce a acaparat trupul portocaliu al flăcării, de lumina albastruie

în formă de inimă sau sămânță de măr ce învăluie fitilul. Nu mai poți suporta mirosul și te îndrepti de spate. Te uiți prin sala întunecată și ai senzația că lumânările ce tremură lângă capul fiecărui mort te fixează ca niște pupile calme și mute.

„Oare unde pleacă sufletul după ce moare trupul? Cât de mult mai zăbovește lângă corpul ce l-a adăpostit?“ te auzi întrebându-te în gând, pe neașteptate.

Înainte să te îndrepti spre ușă, te uiți cu atenție prin sală – vrei să te asiguri că nu mai sunt lumânări arse ce trebuie înlocuite cu altele noi.

Atunci când cel rămas în viață se uită la trupul celui neînsuflețit, oare sufletul celui plecat o fi prin preajmă, privind-și propria față?

Înainte să ieși pe ușa sălii de sport, întorci capul și arunci o privire peste umăr: nu e niciun suflet, sunt doar cadavre tăcute, învăluite în mirosul otrăvitor și înțepător al putrefacției.

La început, cadavrele n-au fost depuse în sala municipală de sport, ci pe holul Biroului de Reclamații al Prefecturii. Te uita pierdut la două fete, amândouă mai mari decât tine – una dintre ele purtând uniforma de vară, cu guler mare, specifică Liceului de Fete *Speer*¹, iar cealaltă îmbrăcată în

¹ Liceu înființat în anul 1908 de către misionarii presbiterieni americani.

haine obișnuite. Amândouă se chinuiau să ștergă cu niște prosoape ude fețele pline de sânge ale morților, încercând să le îndrepte brațele înțepenite pe lângă trupuri.

— Te putem ajuta cu ceva? te-a întrebat eleva în uniformă, întorcând capul spre tine și trăgându-și masca chirurgicală până sub bărbie.

Ieșea în evidență prin ochii ei rotunzi – ce o făceau să pară drăgălașă – iar fire din părul creț, prins în două codițe, îi scăpau rebele, ici-colo. Din cauza transpirației, firele de păr i se lipiseră pe frunte și pe tâmple.

— Am venit să-mi caut prietenul, ai răspuns coborându-ți jos mâinile cu care te țineai de nas din cauza mirosului cumplit de sânge.

— Ți-ai dat întâlnire cu el, aici?

— Nu... E unul dintre cei aduși aici...

— Bine, atunci poți să-l cauți...

Cu atenție ai examinat fețele și corpurile a vreo douăzeci de morți înșirați pe coridor, lângă perete. Ar fi trebuit să privești mai îndeaproape, dar tu închideai întruna ochii, căci era prea greu să-i ții deschiși mult timp.

— Nu e aici? te întreabă cealaltă fată, îndreptându-se de spate.

Era îmbrăcată într-o cămașă de culoare verde-deschis, cu mânecile suflecate până la coate. Ai crezut

că era de-o seamă cu cealaltă, dar, când și-a dat jos masca chirurgicală, ți-ai dat seama că era trecută de douăzeci ani. Pielea de nuanță gălbuie – ca și cum n-ar fi străbătut-o nicio venă – și gâtul lunguiet o făceau să arate ca o ființă fragilă, cumva. Doar ochii îi trădau duritatea și încăpățânarea, iar vocea îi era clară și răspicată.

— Nu e...

— Ai încercat la morgile de la Spitalul Universitar Jeonnam și de la Spitalul Crucea Roșie?

— Da.

— Ai luat legătura cu părinții lui?

— Doar taică-su mai trăiește, și el lucrează în Daejeon. El și sora lui mai mare locuiesc într-o cămăruță, în casa noastră.

— L-ai sunat pe taică-su? Sau nici azi nu funcționează telefoanele?

— Am încercat de mai multe ori, dar nu am reușit să iau legătura cu el.

— Ai vorbit cu soră-sa?

— De duminică nu s-a mai întors acasă. O caut și pe ea. Un vecin mi-a spus că ieri a văzut cum amicul meu era împușcat de soldații care începuseră să tragă în mulțime.

— Dacă a fost rănit, nu cumva o fi fost dus la spital? a intervenit fata îmbrăcată în uniformă, fără să ridice capul.

— Dacă ar fi fost așa, mi-ar fi dat telefon. Și-ar fi dat seama că ne facem griji pentru el, ai răspuns dând din cap.

— Mai treci pe aici peste vreo câteva zile. Ne-au spus că toate cadavrele vor fi aduse aici de-acum înainte, fiindcă au fost împușcați atât de mulți că nici nu mai sunt locuri la morgile din spitale.

Cu un prosop umed, fata în uniformă șterge fața unui bărbat tânăr căruia mărul lui Adam, plin de sânge, îi iese din gâtul sfârtecat de baionetă. Apăsând tare cu palmele, îi închide ochii ce o fixează insistent, apoi clătește prosopul într-o găleată și-l stoarce cu putere. Apa amestecată cu sânge sare peste buza găleții. Fata îmbrăcată în cămașa verzuie se ridică, ia găleata într-o mână și te întreabă:

— Dacă ai timp, ne dai o mână de ajutor? Doar azi... Nu ne prea descurcăm, suntem puțini. Nu e mare lucru... tot ce trebuie să faci este să tai în bucăți pânza de acolo și să acoperi cadavrele. Dacă vine careva să-și caute rudele sau prietenii, așa cum ai făcut și tu, ridică pânza și lasă-i să se uite la fiecare față. Mulți dintre cei morți sunt desfigurați, așa că vor trebui să se uite și la corpuri și haine.

Începând din acea zi, ai făcut parte din echipa lor. Așa cum ai bănuit, Eun-sook era elevă în anul trei la Liceul de Fete *Speer*. Seon-ju, fata îmbrăcată în cămașă verde și cu mânecile suflecate până la

coate, cosea la mașină la un atelier de îmbrăcăminte pentru femei aflat pe bulevardul Chungjang. A rămas din senin fără loc de muncă, din ziua în care patronul atelierului și nevastă-sa l-au luat cu ei pe băiatul lor care studia la universitate și s-au refugiat cu toții în casa unor rude ce locuiau în Yeongam.

Și Eun-sook și Seon-ju s-au dus în grabă la Spitalul Universitar Jeonnam să doneze sânge, de îndată ce au auzit la difuzoarele stradale că oamenii mureau din cauza lipsei de sânge. Apoi, aflând că la prefectură era nevoie de mână de lucru după ce cetățenii preluaseră conducerea, amândouă au ajuns, într-un moment de confuzie, să fie responsabile de cadavre.

Cât despre tine, dintotdeauna ai fost elevul din prima bancă, într-o clasă în care elevii erau așezați după înălțime, de la cel mai scund la cel mai înalt. E adevărat, înfățișarea nu-ți trăda vârsta, chiar dacă odată cu începutul pubertății – într-o lună de martie, când erai elev în anul trei la școala gimnazială – ai devenit mai înaltuț și vocea începuse să ți se îngroașe.

— Ești elev la gimnaziu, în anul întâi, nu-i așa? Întoarce-te acasă, aici e muncă grea, ți-a spus Jin-su ieșind din camera în care se afla centrul de coordonare a acțiunilor civililor.

Atunci v-ați întâlnit prima oară, iar el te privea uimit, cu niște ochi cu pleoape bine conturate și gene